

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum I. in Sexto. Quia nonnulli.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

injusta exactionis, quam damni illati reparatio, juxta justitiam, cuilibet æquæ exigentiam, quæ non patitur cum alterius damno lucrum quærere *Glossa in notatis.* Quod verò pauperibus tantundem erogandum sit, quantum sub prætextu splendide, iniquæ tamen exactionis, ablatum fuit, pœna est à delinquente exsolvenda. Et quavis in *Cap. procurationis 23. de censib. &c.* statuatur, ut si quid nomine procurationis indebitè acceptum sit, tantundem detur Ecclesiæ, à qua acceptum est: hic verò tantundem dari pauperibus jubetur, quia res Ecclesiarum & Clericorum sunt pauperum, & in illo casu, in quo gravatur Ecclesia, huic sine dubio succurrendum; in alio verò casu, ubi læduntur subditi his per pauperum eleemosynam subveniri potest.

CAPITVLVM IX.

Ecclesia.

Agitur in hoc Cap. quæ Ecclesiæ gaudeant privilegio asyli. De quo vide *cap. 6. hoc tit. notand. 2.*

CAPITVLVM X.

Immunitatem.

In hoc Capit. inter crimina excepta, quæ non gaudent sacri asyli immunitate, numerantur homicidia, & mutilationes in Ecclesijs aut Cæmeterijs facta. De quibus vide *cap. 6. hoc tit. notand. tertio. n. 6.*

CAPITVLVM I.

in Sexto.

Quia nonnulli.

PARAPHRASIS.

Quæ prius statuta fuerunt in antiquis *cap. quarto hoc tit.* ab Alexandro III. in Concilio Lateran. & postea etiam in Concilio

Lateran. *cap. primo hoc tit.* confirmata fuerunt, ab Innocentio III. circa immunitatem realem bonorum Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum; confirmat etiam de novo in *hoc cap. in sexto.* Alexander IV. graviter conquiescit contra dominos temporales, & eos, qui jurisdictionem temporalem, seu sæcularem a civitatibus, castris, & villis exercent, annuntiantur, & student, ut collectas & tallias ab Ecclesijs persolvantur, præterea bonorum, quæ acquisiverunt, aut eorum manus ponant (in alios, Laicos scilicet, distrahendo) & ut super his omnibus sollicitè provideat, ac temerarijs auctoritatibus congruis remedijs obviet, auctoritate Apostolica, præhabita cum Cardinalibus diligenti deliberatione decernat, non licere illis, qualescunque sint, qui jurisdictionem temporalem, sive sæcularem obtinent, & exercent, tallias, & collectas, seu exactiones quascunque Ecclesijs, & personis Ecclesiasticis imponere, vel exigere ab illis ex domibus, redditibus, vel quibuscunque possessionibus ipsorum Ecclesijs, aut Ecclesiasticis personis legitimè hæcenus acquisitis, vel in posterum acquirendis, etiam ipsæ Ecclesiæ vel personæ, vel res hujusmodi intra illorum districtum, seu territorium sint constitutæ; nec etiam licere illis (dominis temporalibus, & jurisdictionem tantum sæcularem habentibus) Ecclesias vel personas Ecclesiasticas, ad distrahendum, vel alienandum, aut extra manus suas ponendum, jam acquisita, vel quæ deinceps acquirant, aliquatenus compellere.

SUMMARIUM.

1. Quomodo intelligenda sit illa l. i. r. r. g. l. a, quod res transeat cum iure suo?
2. Hujus cap. verba benè perpen-
santùm bonorum Ecclesiasticorum im-

muniam, à collectis Laicorum probant, sed bonorum etiam titulo civili ab Ecclesijs & Ecclesiasticis acquirendorum.

3. Immunitati etiam Ecclesiastica circa bona repugnat, impedire, ne ad Ecclesias aut Ecclesiasticos bona immobilia perveniant, aut penes illos permanent.

4. Neque dici potest jus collectandi per talem exemptionem multum ledi, & grave damnum pari Principem Laicum.

Notandum primò. Verba hæc adeò clara esse, contra eos sæculares Magistratus, qui Ecclesias, & Ecclesiasticos ad exactiones, & collectas quaslibet, ex bonis suis solvendas adigunt, quamvis etiam ex jurisdictionis lege onerata fuerint, & postmodum ad Ecclesiam, vel Ecclesiasticas personas translata fuerint, ut major explicatio necessaria non sit, plurimum tamen necessaria sit sanctior immunitatis, Ecclesiasticæ realis observatio; & regula Juris, quòd res cum suo onere transeat, ut capit, huic non contradicat, de onere, quod à proprietatis domino, & non tantum jurisdictionis, impositum est, intelligi debeat: contra quam regulam, si in omni sensu latissime intelligatur, pugnant plura axiomata juris; quòd mutetur scilicet bonorum qualitas, quam titulo jurisdictionis patitur, si mutetur persona; quòd bona velut accessoria sequantur conditionem personæ (saltem quoad exemptionem) quòd res semel Deo consecratæ, nullis profanis usibus applicandæ sint; quòd cavenda sit jurisdictionum confusio; quòd Laicis nulla concessa sit contra Ecclesiasticos imperandi potestas, quos manet parendi necessitas. Et quamvis pro praxi Laicorum hodie usitata, in prioribus Capit. præsertim Cap. adversus 7. hoc tit. plura tanquam probabilia permixta sint, circa tales exactiones, quas Laici ab Ecclesijs, & Ecclesiasticis extorquent, saltem circa bona, civili titulo acquisita; dura tamen merito videri po-

test illarum sententiarum probabilitas, si hujus cap. verba velit aliquis bene perpendere, & examinare, ubi expressè prohibet Pontifex ex illis etiam bonis exigere ab Ecclesijs & Ecclesiasticis personis collectas, quæ legitimè (civili scilicet titulo) acquisiverunt, aut acquirunt, etiam si sint hæc talia bona in territorio Principis constituta; ut adeò, si hujus constitutionis verba propriè observentur, nihil excuset Principem à talibus exactionibus territorij dominium, sub cuius prætextu volunt aliqui tales exactiones Laicorum Principum, ab Ecclesiasticis factas, excusare; quasi verò communissimum illis Juris peritorum principium ignotum esset, quòd possint aliqua in territorio Principis alicujus existere, quæ tamen non sunt de territorio.

Notandum secundò. Sollicitam adeò esse quorundam sæcularium industriam, ut, cum nolint Ecclesiarum immunitatem & personarum Ecclesiasticarum lædere, cum tam gravi conscientiarum suarum remorsu, & penâ; velint tamen etiam Principibus suis sæcularibus cavere, ne patiantur reddituum aliquam diminutionem: conveniens putabant remedium, si impedirent, ne bona (immobilia scilicet, domus, prædia, aut similes possessiones, de quibus loquitur Pontifex) ad Ecclesias aut Ecclesiasticos pervenirent, aut permanerent apud illos, cogendo eos (per statutum v. g. quod nullius tamen est roboris, si à Laica tantum potestate emanavit) ut extra manus hæc talia ponant, in Laicos v. g. hæc talia distrahendo, vendendo, aut alienando &c. ut ex illis bonis sine scrupulo exactiones, & collectas habere possint sæculares principes: si tamen verba hujus Capit. observentur, etiam hæc industria, auctoritate Apostolica, matura super hoc negotio cum Cardinalibus habita deliberatione, prohibita est, cum verbis hujus Capit. non tantum prohibitum sit, tales collectas imponere, sed prohibitum etiam sit eas exigere, qualis exactio tantum de illis collectis, quæ jam olim impositæ fuerunt, intelligenda est.

Neque

Neque dicas, quod per talem exemptionem, jus collectandi in a iquo territorio, magnum patiatur detrimentum, & Principi sæculari magnum damnum inferatur. Respondetur enim, negando sequelam hanc, cum diminutio hæc non fiat in proprijs bonis Principis, vel in iure æquivalente dominio proprietatis, ob cuius læsionem propriè loquendo damnum pateretur Princeps, ex negata sibi pensione iure iustitiæ commutativæ debita, sed tantum ex iure jurisdictionis, ex quo nulla est obligatio curare, ut bona talia maneant sub jurisdictione Principis, vel Magistratus sæcularis, cum quilibet dominus proprietatis de bonis suis liberè disponere possit, præsertim illa donando Deo vel Ecclesiæ, per quam donationem, cum talia bona fiant Ecclesiastica, censentur meritis talium bonorum naturam induere: præsertim cum in tali casu exemptus à tributis sæcularibus pendendis non tam habeatur ex auctoritate juris positivi humani, quàm ex auctoritate juris divini, vel humani in divino fundati. Videantur plura circa immunitatem Ecclesiarum & Ecclesiasticorum in *Theolog. Moral. l. 4. tit. 9.*

CAPITULUM II.

Decet.

PARAPHRASIS.

Plurima in hoc Capit. præscribit Gregorius X. Pontifex in Concilio Lugdunensi Generali, ad reverentiam Ecclesiarum observandam, quod scilicet humilis, & devotus ad Ecclesiam ingressus esse debeat; quod debeat fieri exhibitio reverentiæ specialis, præcipuè dum pronuntiatur sanctissimum Nomen JESU, dum aguntur Missarum solemnias; quod orationibus in Ecclesia inserviendum, & nullæ excitandæ seditiones; quod sæculares civiles Conventus, seu Parlamenta, in Ecclesia facere non debeant; quod quæcunque profana colloquia, & multo

magis fœda & impura, quælibet confabulationes, & quæcunque divinam obsequium turbare possunt, interdicti debeant: quod in Ecclesijs earumque Camerarijs, negotiationes, judicia sæcularia, maxime criminalia, ac nundine permitti non debeant; quod processus & sententiæ iudicum sæcularium in Ecclesijs, earumque Camerarijs, prohiberi nullius sint firmitatis, ita ut Laici etiam Ordinarios obliget Pontifex, ad curandam diligentem horum observationem; concludens tandem hanc suam Constitutionem, quod transgressores horum, qui præmissas inhibitiones perculanti animo contempserint, & processum Ordinariorū, & ab illis deprecandorum Divinæ & Pontificiæ ultionis acrimoniam formidare debeant, donec suum confessi reatum, firmato proposito à similibus deliberaverint abstinere: quæ omnia sanctissime quidem pro reverentia tam Ecclesiarum, quàm divinorum mysteriorum hoc titulo facta fuerunt, & longiore explicatione non indigent, cum clara sint omnia; factis tamen non tam sanctè, & accurate, ob negligentiam, & nimiam læperochorum dissimulationem observantur, quos convenientibus etiam penis, ut ad illis excitentur, qui in illos jurisdictionem habent, ad sanctiorem divinum, & suarum sibi commissarum Ecclesiarum curam videretur velle Pontifex extollere, dum vult eos huius etiam Canonis auctoritate, & metu penarum tractandos.

CAPITULUM III.

Clericis.

PARAPHRASIS.

Etiam in hoc Capit. in eos Laicos invehit Pontifex Bonifacius VIII. qui Clericos collectis, tallijs &c. gravant, asserens, suadere antiquitatem, & præsentium re-